

การส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำ ในประเทศมาเลเซีย

The Remittance of Tom Yam Restaurant Entrepreneurs in Malaysia

สุทธิพร บุญมาก¹
Suttiporn Bunmak

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการย้ายถิ่นร้านอาหารต้มยำ ซึ่งเป็นผู้ย้ายถิ่นมุสลิมจากจังหวัดชายแดนใต้ให้กับครอบครัวในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่สำรวจผู้ประกอบการย้ายถิ่นที่เปิดกิจการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการย้ายถิ่นร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย ร้อยละ 67.3 ส่งเงินกลับบ้านให้ครอบครัวในจังหวัดชายแดนใต้ โดยเฉลี่ยครั้งละ 7,651.51 บาทต่อครั้ง หรือ 60,015.87 บาทต่อปี และเฉลี่ยปีละ 8.66 ครั้งต่อปี อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการย้ายถิ่นร้อยละ 32.7 ไม่ได้ส่งเงินกลับบ้านให้ครอบครัวในจังหวัดชายแดนใต้ เนื่องจากไม่มีสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ในประเทศไทย สำหรับผู้ประกอบการที่ส่งเงินกลับบ้านนั้น ส่วนใหญ่ส่งเงินกลับบ้านอย่างไม่เป็นทางการโดยใช้เครือข่ายการย้ายถิ่น และการถือเงินกลับบ้านด้วยตัวเอง เงินส่งกลับบ้านถูกใช้เพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวันและในการพัฒนาทุนมนุษย์ จากผลการศึกษา รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการย้ายถิ่นในประเทศมาเลเซีย เช่น ควรสร้างช่องทางส่งเงินกลับบ้านระหว่างมาเลเซียกับจังหวัดชายแดนใต้

คำสำคัญ: การส่งเงินกลับบ้าน ผู้ประกอบการย้ายถิ่น การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ มาเลเซีย จังหวัดชายแดนใต้

ABSTRACT

The purpose of the paper was to investigate the remittance behaviors of Tom Yam restaurant entrepreneurs to their families in the southern border provinces. These restaurant entrepreneurs were Muslim immigrants from the said provinces of Thailand, and were currently living in Malaysia. This study was a quantitative study to survey among Tom Yam immigrant restaurant entrepreneurs in Malaysia. The results of the study showed that 67.3 percent of them made such remittance to their families: 7,651.51 bath per time, totaling approximately 60,015.87 baht per year and 8.66 times of the remittance in a year. However, it should be noted that 32.7 percent of the survey's respondents claimed that no remittance was made by them as they had no family staying in the southern border provinces of Thailand. Concerning those making the remittance to their families, the majority of them

¹ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

School of Social Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, e-mail: neng_uow@hotmail.com

applied informal transfers via their migrant networks or even went to Thailand to give their family such money. The remittance made to their families was applied for their daily consumptions as well as human capital investments. The findings could probably gear the government and other relevant authorities to be more attentive to remittance made by the Tom Yam restaurant Thai Muslim immigrant entrepreneurs. Additional channels for remittance transfer from Malaysia to Thailand should, for instance, be Provided.

Keywords: *Remittance, Immigrant Entrepreneur, International Migration, Malaysia, Southern Border Provinces*

บทนำ

การย้ายถิ่นแบบชั่วคราวและแบบถาวร ประเด็นการย้ายถิ่นของชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนใต้ได้ถูกหยิบยกเป็นประเด็นในการศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศของนักวิชาการท้องถิ่นบางส่วน ได้แก่ คำนวน นวลสนอง นิสากร กล้านรงค์ และมุหำหมัด สาแลบิง (2552) ศึกษาพัฒนาการและแนวโน้มการย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนใต้ของไทยเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ชิตชนก ราฮิมมูลา (2551) ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดสวัสดิการแรงงานไทยในประเทศมาเลเซีย Klanarong (2003) ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการย้ายถิ่นของแรงงานสตรีในสามจังหวัดชายแดนใต้ พรพันธ์ เขมคุณาศัย และศุภรัตน์ พิณสุวรรณ (2552) ศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงมลายูชายแดนใต้ที่ทำงานรับจ้างนอกระบบในประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้ การศึกษาที่ผ่านมาให้ความสำคัญเฉพาะการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติจากจังหวัดชายแดนใต้ในประเทศมาเลเซีย แต่ยังไม่มีการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการย้ายถิ่นของผู้ประกอบการย้ายถิ่นในประเทศมาเลเซียในฐานะที่เป็นการจ้างงานด้วยตนเองในประเทศปลายทาง (destination country) ถึงแม้ว่าการศึกษาของสุทธิพร บุญมาก (2555) จะศึกษาเกี่ยวกับเครือข่ายผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำประเทศมาเลเซีย แต่ยังไม่สามารถอธิบายผลกระทบของผู้ประกอบการย้ายถิ่นที่มีต่อประเทศต้นทาง (origin country) โดยเฉพาะประเด็นการย้ายถิ่นกับการพัฒนาผ่านการส่งเงินกลับบ้าน (remittance) การศึกษาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีกระแสการย้ายถิ่นออกไปทำงานในประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนมาก (สุทธิพร บุญมาก, 2556; คำนวน นวลสนอง นิสากร กล้านรงค์ และ มุหำหมัด สาแลบิง, 2552; พรพันธ์ เขมคุณาศัย และ ศุภรัตน์ พิณสุวรรณ, 2552; Klanarong,

2003) เนื่องจากสาเหตุในจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ ภาวะว่างงาน ค่าจ้างแรงงานที่ค่อนข้างต่ำ ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม และปัญหาความรุนแรง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีสาเหตุจากประเทศมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศปลายทาง ได้แก่ ความต้องการแรงงานข้ามชาติ ค่าจ้างแรงงานที่ค่อนข้างสูง สภาพสังคมและวัฒนธรรมที่คล้ายกับจังหวัดชายแดนใต้ และความทันสมัยของประเทศปลายทาง ประกอบกับมีเครือข่ายการย้ายถิ่นที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดชายแดนใต้ให้ความช่วยเหลือผู้ย้ายถิ่นใหม่เข้าสู่กระบวนการย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้ อาชีพที่แรงงานจากจังหวัดชายแดนใต้นิยมเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย คือ การเป็นแรงงานรับจ้างใน “ร้านอาหารต้มยำ” ซึ่งเป็นชื่อที่เรียกร้านอาหารไทยฮาลาลในประเทศมาเลเซีย ธุรกิจร้านอาหารต้มยำจึงเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญของแรงงานจากจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งธุรกิจนี้มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายมลายูและชาวไทยมุสลิมที่เป็นผู้ประกอบการย้ายถิ่น (immigrant entrepreneur) จากจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยจึงเลือกที่ศึกษาการส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการย้ายถิ่นในครั้งนี้ แนวคิดของการเป็นผู้ประกอบการย้ายถิ่นเป็นคำที่ใช้หมายถึง ผู้ย้ายถิ่นเป็นผู้เดินทางเข้ามาในประเทศปลายทาง เพื่อดำเนินธุรกิจเพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ นักวิชาการด้านผู้ประกอบการย้ายถิ่นให้ความสำคัญกับผู้ย้ายถิ่นในประเทศปลายทางในฐานะเป็นเจ้าของกิจการและดำเนินธุรกิจด้วยตนเอง (Light & Bonacich, 1988; Light, Sabagh & Des-Martiro-siam, 1994; Verdager, 2009) อย่างไรก็ตาม การเป็นผู้ประกอบการย้ายถิ่นของชาวมุสลิมจากจังหวัดชายแดนใต้ในประเทศมาเลเซียยังถูกละเลยจากการศึกษาการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ โดยเฉพาะมิติการ

ส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการย้ายถิ่น เพราะเป็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศปลายทางกับประเทศต้นทาง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการส่งเงินกลับให้กับครอบครัวในประเทศไทยของผู้ประกอบการย้ายถิ่นในร้านอาหารต้มยำที่ดำเนินกิจการในประเทศมาเลเซีย ประเด็นที่จะค้นหาความจริงในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ “ผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซียมีการส่งเงินกลับให้กับครอบครัวในถิ่นต้นทางหรือไม่ และพวกเขาทำการส่งเงินกลับบ้านอย่างไร” ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้นิยาม “การส่งเงินกลับบ้าน” เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย คือ การโอนย้ายเศรษฐกิจของผู้ย้ายถิ่นในประเทศปลายทางถึงครอบครัวในประเทศต้นทาง ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ผ่านการส่งเงินกลับบ้านระหว่างผู้ย้ายถิ่น (movers) กับผู้ไม่ได้ย้ายถิ่น (non-movers) และประเทศต้นทางกับประเทศปลายทางด้วยความผูกพัน (ties) ทางสังคมและวัฒนธรรม (Rahman & Kwen Fee, 2012; Page, 2009) ในการวิจัยนี้ผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำที่อยู่ในประเทศมาเลเซียที่เป็นผู้ย้ายถิ่นในประเทศปลายทางที่ส่งเงินกลับบ้านให้กับครอบครัวที่อยู่ในประเทศไทยที่ไม่ได้ย้ายถิ่นในประเทศต้นทาง บทความนี้จะช่วยให้เข้าใจการส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยปริมาณเชิงสำรวจ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เรื่องการส่งเงินกลับบ้านจากผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นชาวมุสลิมจากจังหวัดชายแดนใต้ประเทศไทย ทั้งชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู และชาวมุสลิมเชื้อสายไทย โดยผู้ให้ข้อมูลต้องเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะ 4 ประการ กล่าวคือ (1) เปิดกิจการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซียอย่างน้อยหนึ่งปี เนื่องจากระยะเวลาหนึ่งปีเป็นเกณฑ์ที่สามารถสะท้อนถึงการส่งเงินกลับบ้านภายในรอบปี (2) มีภูมิลำเนาเดิมจากประเทศไทย (3) เป็นเจ้าของกิจการร้านอาหารต้มยำด้วยตนเองในฐานะผู้ประกอบการที่ไม่ได้รับค่าจ้างรายวันหรือรายเดือนเป็นค่าตอบแทนในการทำงาน เนื่องจากผู้วิจัยต้องการคัดแยกเฉพาะตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการย้ายถิ่นออกจากแรงงานหรือลูกจ้าง และ (4)

ต้องเป็นผู้ประกอบการชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูหรือชาวมุสลิมเชื้อสายไทยซึ่งไม่รวมผู้ประกอบการสัญชาติมาเลเซีย โดยกำเนิดที่เป็นเจ้าของกิจการ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซียจำนวน 102 ตัวอย่าง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากร้านอาหารต้มยำในเขตกรุงกัวลาลัมเปอร์และรัฐสลังงอร์ ประเทศมาเลเซีย ในการนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบจากการสัมภาษณ์บรรณาธิการข้อมูลแล้ว จึงลงรหัสข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษา 2 ประเด็น คือ 1) ธุรกิจร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย และ 2) พฤติกรรมการส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำที่เป็นผู้ย้ายถิ่นในประเทศมาเลเซีย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ธุรกิจร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย

ร้านอาหารต้มยำแห่งแรกในกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียเปิดกิจการในทศวรรษที่ 1970 โดยคุณหมัด (นามแฝง) ซึ่งเป็นชาวมุสลิมเชื้อสายไทยที่ย้ายถิ่นมาตั้งถิ่นฐานในกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย และธุรกิจร้านอาหารต้มยำนี้ขยายกิจการผ่านความสัมพันธ์ทางสังคมของนายหมัด ซึ่งสามารถจำแนกเป็นอย่างน้อย 2 ประเภท คือ 1) ร้านอาหารของชาวมุสลิมเชื้อสายไทยที่เป็นกลุ่มเครือญาติของนายหมัด ซึ่งส่วนใหญ่มีภูมิลำเนามาจากจังหวัดสงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช และ 2) ร้านอาหารของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูที่เป็นกลุ่มเพื่อนของนายหมัด ซึ่งมีภูมิลำเนาเดิมมาจากจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางอำเภอในสงขลา ต้มยำเป็นเมนูอาหารที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจนลูกค้าชาวมาเลเซียเรียกชื่อร้านว่า ร้านต้มยำ มากกว่าร้านอาหารไทย ในปัจจุบันประเทศมาเลเซียมีธุรกิจร้านอาหารที่เรียกว่าร้านต้มยำของชาวไทยมุสลิมทั้งเชื้อสายไทย และเชื้อสายมลายูเป็นจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศมาเลเซียตะวันตก (Pawanichik, 2008)

ผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซียถือว่าเป็นผู้ประกอบการย้ายถิ่น เพราะเป็นผู้ย้ายถิ่นข้ามแดนหรือย้ายถิ่นระหว่างประเทศ จากประเทศไทยที่เป็นประเทศต้นทาง เข้าไปดำเนินธุรกิจในประเทศมาเลเซียที่เป็น

ประเทศปลายทางในฐานะที่เป็นเจ้าของกิจการและไม่ใช้การทำงานเพื่อรับค่าจ้าง ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซียจะเป็นชาวมุสลิมที่มีภูมิลำเนามาจากประเทศไทยหรือมีสัญชาติไทย แต่ผู้ประกอบการชาวมุสลิมเชื้อสายไทยและชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูมีความแตกต่างทางภาษาพูดในชีวิตประจำวัน รวมถึงความแตกต่างทางชาติพันธุ์ในประเทศมาเลเซีย ปัจจุบันสามารถจำแนกความเป็นเจ้าของกิจการร้านอาหารต้มยำ ออกเป็นอย่างน้อย 3 ประเภท ตามชาติพันธุ์และเชื้อชาติของผู้ประกอบการ (สุทธิพร บุญมาก, 2555ช) ดังนี้

1) ผู้ประกอบการมุสลิมเชื้อสายไทย หมายถึงผู้ประกอบการที่มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด มีชาติพันธุ์ไทย และนับถือศาสนาอิสลามจากประเทศไทย ผู้ประกอบการมุสลิมเชื้อสายไทย ใช้ภาษาถิ่นได้เป็นภาษาหลักในชีวิตประจำวัน มีภูมิลำเนาเดิมจากภาคใต้ ได้แก่ สตูล สงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช เป็นต้น

2) ผู้ประกอบการมุสลิมเชื้อสายมลายู หมายถึงผู้ประกอบการที่มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด มีชาติพันธุ์มลายู และนับถือศาสนาอิสลามจากประเทศไทย ผู้ประกอบการมุสลิมเชื้อสายมลายูจะใช้ภาษามลายูถิ่นปัตตานีเป็นภาษาหลักในชีวิตประจำวัน มีภูมิลำเนาเดิมมาจากจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางอำเภอในสงขลา

3) ผู้ประกอบการสัญชาติมาเลเซีย หมายถึงผู้ประกอบการที่มีสัญชาติมาเลเซียโดยกำเนิด และนับถือศาสนาอิสลามไม่ได้เป็นผู้ประกอบการย้ายถิ่นมาจากประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อชาติมาเลเซียเชื้อสายมลายู ที่เปิดกิจการร้านอาหารต้มยำ โดยจ้างแรงงานมุสลิมเชื้อสายมลายูเป็นลูกจ้างในกิจการร้านอาหารต้มยำของตนเอง ทั้งนี้ ผู้ประกอบการสัญชาติมาเลเซียกลุ่มนี้ ไม่ถูกรวมเป็นผู้ประกอบการย้ายถิ่นในการศึกษาครั้งนี้

การเป็นผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซียของผู้ย้ายถิ่นจากประเทศไทย เป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพสำหรับผู้ย้ายถิ่นที่ไม่ต้องการเป็นลูกจ้างโดยเป็นนักลงทุนขนาดเล็กในประเทศมาเลเซีย และอาจจะมีพฤติกรรมการส่งเงินกลับบ้านให้ครอบครัวในประเทศไทยไม่เหมือนกับการส่งเงินกลับบ้านของแรงงานข้ามชาติในประเทศมาเลเซีย

การส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย

การส่งเงินกลับบ้านเป็นการโอนย้ายเศรษฐกิจของผู้ย้ายถิ่นในประเทศปลายทางถึงครอบครัวในประเทศต้นทาง ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงระหว่างผู้ย้ายถิ่นกับผู้ไม่ได้ย้ายถิ่น และระหว่างประเทศต้นทางกับประเทศปลายทาง ผ่านความผูกพันทางสังคมและวัฒนธรรม (Rahman & Kwen Fee, 2012) ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าการส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการย้ายถิ่นที่ดำเนินกิจการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย นั้น เป็นการโอนย้ายเศรษฐกิจของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในฐานะที่เป็นผู้ย้ายถิ่นในประเทศมาเลเซียให้กับครอบครัวในประเทศไทยที่ไม่ได้เป็นผู้ย้ายถิ่น ดังนั้น เงินส่งกลับบ้านจึงเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ข้ามแดนไทย-มาเลเซีย

ผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซียที่เป็นผู้ให้ข้อมูลประมาณสองในสาม ส่งเงินกลับบ้านให้ครอบครัวในประเทศไทยเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ในชีวิตประจำวันของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าผู้ประกอบการมีพันธะและความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในประเทศไทย ในขณะที่ตัวอย่างหนึ่งในสามไม่ได้ส่งเงินกลับประเทศไทย เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวของผู้ประกอบการทั้งหมดอาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซีย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผู้ประกอบการกลุ่มนี้ไม่มีสายสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศไทย นอกจากการส่งเงินกลับบ้านแล้ว ผู้ประกอบการร้อยละ 89.2 ยังนิยมนำสิ่งของส่งกลับบ้านให้ครอบครัวในประเทศไทยด้วย

ขนาดและความถี่ของเงินส่งกลับบ้าน ผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำที่ส่งเงินกลับบ้านให้ครอบครัวในประเทศไทยร้อยละ 67.3 นั้น ส่งเงินกลับบ้านให้ครอบครัวในประเทศไทยเฉลี่ยปีละ 8.66 ครั้งๆ ละ 7,651.51 บาท และเมื่อคำนวณการส่งเงินกลับบ้านตลอดปีของผู้ประกอบการ พบว่า พวกเขาส่งเงินกลับบ้านในประเทศไทยเฉลี่ยปีละ 60,015.87 บาท แนวโน้มการส่งเงินกลับบ้าน ผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำที่ส่งเงินกลับบ้านให้ครอบครัวในประเทศ ร้อยละ 63.5 ส่งเงินกลับบ้านในจำนวนเงินไม่แตกต่างจากปีที่ผ่านมา โดยร้อยละ 35.1 มีแนวโน้มการส่งเงินเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา

วิธีการส่งเงินกลับบ้าน ผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำ มีช่องทางส่งเงินกลับบ้านให้กับครอบครัวในประเทศไทยที่หลากหลาย เนื่องจากเป็นการย้ายถิ่นข้ามชายแดนรัฐชาติไทย-มาเลเซียที่มีชายแดนติดต่อกัน การส่งเงินกลับบ้านข้ามชายแดนรัฐชาติไทย-มาเลเซีย จึงมีลักษณะพิเศษกว่าผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติในประเทศอื่นๆ ช่องทางส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย จำแนกเป็นอย่างน้อย 2 ประเภท คือ 1) การส่งเงินกลับบ้านระหว่างประเทศมาเลเซียสู่ประเทศไทย และ 2) การส่งเงินกลับบ้านภายในประเทศไทย ทั้งที่เป็นการส่งเงินอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการร้อยละ 41.9 นิยมส่งเงินผ่านเครือข่ายการย้ายถิ่นของพวกเขาเอง รองลงมา คือ การนำเงินกลับบ้านด้วยตนเองเมื่อเดินทางกลับมาเยี่ยมครอบครัวในประเทศไทย (ร้อยละ 35.1) และให้ครอบครัวโดยให้สมาชิกในครอบครัวมารับเงินที่ด่านพรมแดนไทย-มาเลเซีย ขณะที่ผู้ประกอบการเดินทางมาทำการตรวจคนเข้าเมือง ณ ด่านชายแดนไทย (ร้อยละ 24.3) ตามลำดับ ทั้งนี้จากกล่าวได้ว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ส่งเงินกลับบ้านให้ครอบครัวในประเทศไทยโดยผ่านตัวบุคคล ได้แก่ สมาชิกในเครือข่ายการย้ายถิ่น เช่น ญาติ พี่น้อง และเพื่อน เป็นต้น รวมถึงตัวผู้ประกอบการเองที่ถือเงินสดกลับบ้านให้ครอบครัวในประเทศไทย เพราะการส่งเงินกลับบ้านผ่านตัวบุคคลนั้นไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม มีผู้ประกอบการจำนวนหนึ่งที่โอนเงินกลับบ้านผ่านธนาคารระหว่างประเทศมาเลเซียสู่ประเทศไทย ผ่านธนาคารไทยจากด่านชายแดนไทย และผ่านไปรษณีย์ไทยจากด่านชายแดนไทย

ผู้รับเงินส่งกลับบ้าน ผู้รับเงินส่งกลับบ้านในประเทศไทย จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ครอบครัวถือกำเนิด และครอบครัวใหม่ของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำ ผลการสำรวจพบว่า ผู้รับเงินส่งกลับบ้าน คือ มารดาของผู้ประกอบการ (ร้อยละ 25.7) รองลงมา คือ บิดาหรือพี่น้องของผู้ประกอบการ (ร้อยละ 18.9) จากกล่าวได้ว่า ผู้รับเงินส่งกลับบ้านส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในครอบครัวถือกำเนิดของผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตาม มีสมาชิกในครอบครัวใหม่ของผู้ประกอบการที่อยู่ในประเทศไทยที่เป็นผู้รับเงิน ได้แก่ ภรรยา (ร้อยละ 4.1) สามี (ร้อยละ 2.7) และบุตร (ร้อยละ 6.8) ตามลำดับ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการย้ายถิ่นไปมาเลเซียกับสมาชิกใน

ครอบครัวใหม่โดยการสมรส² แต่มีสมาชิกในครอบครัวถือกำเนิดโดยสายโลหิต อาศัยอยู่ในประเทศไทยที่เป็นสะพานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ข้ามแดนให้มีการส่งเงินกลับบ้าน ในการนี้ บุคคลที่เป็นผู้รับเงินที่ส่งกลับนี้เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการใช้เงินส่งกลับในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ผู้ตัดสินใจในการใช้เงินส่งกลับบ้านส่วนใหญ่ คือ ผู้ประกอบการเอง (ร้อยละ 81.1) รองลงมา คือ บุคคลอื่นๆ (ร้อยละ 16.2) ซึ่งหมายถึงการดูแลและการจัดการเงินส่งกลับบ้านอยู่ในมือของผู้รับเงินที่มีหน้าที่ดูแลและจัดการเงินส่งเงินกลับบ้านให้ครอบครัวในประเทศไทย แต่ผู้ตัดสินใจในการใช้เงินส่งกลับบ้านคือผู้ประกอบการที่เป็นผู้ส่งเงินเป็นผู้กำหนดและควบคุมการใช้เงินส่งกลับบ้าน

การใช้เงินส่งกลับบ้าน มีการใช้เงินส่งกลับบ้านในกิจกรรมที่หลากหลาย โดยเรียงตามลำดับ คือ 1) ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน 2) จ่ายค่าเล่าเรียนบุตร 3) เก็บออม 4) ค่ารักษาสุขภาพ 5) ซ่อมแซมบ้าน 6) ซื้อมือ/สร้างบ้านใหม่ 7) ลงทุนในสวนไร่นา 8) ลงทุนค้าขาย และซื้อที่ดิน และ 9) ใช้นี้ และค่าเช่าที่ดิน ทั้งนี้ การใช้เงินส่งกลับบ้านนั้น จำแนกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การใช้เงินเพื่อการอุปโภคบริโภค ได้แก่ ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซ่อมแซมบ้าน ซื้อมือ/สร้างบ้านใหม่ ใช้นี้ 2) การใช้เงินเพื่อลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ การใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตร และเพื่อสุขภาพของครอบครัว และ 3) การใช้เงินส่งกลับบ้านเพื่อการลงทุนอนาคต ได้แก่ เงินเก็บออม ลงทุนในสวนไร่นา ลงทุนค้าขาย และซื้อที่ดิน

การส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำ ในประเทศมาเลเซีย เป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้ย้ายถิ่นกับชุมชนในประเทศไทย โดยการบริจาคเงินชะกาต³ สนับสนุนกิจกรรมของชุมชนบ้านเกิด ผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำมีการส่งเงินกลับเพื่อบริจาคให้กับชุมชนในกิจกรรมทางโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน เช่น ถนน สร้างมัสยิด

² ครอบครัวใหม่โดยการสมรส เป็นบุคคลที่มาอยู่ร่วมกันโดยการสมรส ส่วนครอบครัวถือกำเนิด เป็นบุคคลที่มีความผูกพันทางสายโลหิต หรือการมีบุตรบุญธรรม

³ ชะกาต เป็นบทบัญญัติทางศาสนาอิสลามที่กำหนดให้มุสลิมที่มีทรัพย์สินถึงพิกัดอัตราที่ศาสนากำหนดไว้ในรอบปี จะต้องจ่ายทรัพย์สินนี้ออกไปจำนวนหนึ่งในอัตราที่ศาสนากำหนดไว้ซึ่งเป็นทานบังคับของศาสนาอิสลาม เพื่อให้ผู้มีสิทธิรับชะกาต

ปรับปรุงมัสดิย และสงเคราะห์เด็กกำพร้า ผู้ยากไร้ และคนด้อยโอกาสในชุมชน ทั้งนี้ ผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.5) ทำการระดมเงินจากรายได้ที่ประกอบกิจการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย มาบริจาคในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนในประเทศไทยในรอบปีที่ผ่านมา โดยการระดมเงินส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำให้แก่มัสดิยในหมู่บ้าน (ร้อยละ 59.1) รองลงมา คือ ให้แก่คนยากจน (ร้อยละ 44.5) และให้แก่เด็กกำพร้า (ร้อยละ 28.2) ตามลำดับ ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำบางรายไม่ได้ส่งเงินกลับบ้านให้ครอบครัวในประเทศไทย เนื่องจากไม่มีสมาชิกในครอบครัวในประเทศไทย แต่พวกเขาก็ยังทำระดมเงินในชุมชนบ้านเกิดในประเทศไทย

สรุปผลและการอภิปรายผล

1. การส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำเป็นการโอนย้ายเงินและ/หรือสิ่งของที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำที่อยู่ในประเทศปลายทาง (ประเทศมาเลเซีย) ให้กับครอบครัวและชุมชนในประเทศต้นทาง (ประเทศไทย) เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซียกับครอบครัวที่ไม่ใช่ผู้ย้ายถิ่นและชุมชนในประเทศไทย และแสดงให้เห็นถึงสายสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ย้ายถิ่นในประเทศปลายทางกับผู้ที่ไม่ได้ย้ายถิ่นในประเทศต้นทางที่ยังคงมีความสัมพันธ์กันอยู่

2. การไม่ส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำ ผู้ประกอบการในประเทศมาเลเซียหนึ่งในสามไม่ได้ส่งเงินกลับบ้าน เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวของผู้ประกอบการทั้งหมดอาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซีย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการกลุ่มนี้ขาดสายสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศไทย เพราะไม่มีสมาชิกในครอบครัวถือกำเนิดและครอบครัวใหม่โดยการสมรสในประเทศไทย

3. การส่งเงินกลับบ้านเป็นกระบวนการทางสังคม เนื่องจากผู้ประกอบการส่งเงินกลับบ้านอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น การส่งเงินกลับบ้านจึงไม่ได้เป็นเพียง “ปรากฏการณ์ทางสังคม” ที่เกิดขึ้นบางครั้งหรือครั้งเดียวเท่านั้น แต่เป็น “กระบวนการทางสังคม” ที่เกิดขึ้นหลายครั้งและอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาของการเป็นผู้ย้ายถิ่นในประเทศ

มาเลเซียของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุทธิพร บุญมาก (2556) ที่กล่าวว่าการส่งเงินกลับบ้านของแรงงานไทยเชื้อสายมลายูในประเทศมาเลเซีย เป็นกระบวนการทางสังคมที่มีความเป็นพลวัต

4. ช่องทางในการส่งเงินกลับบ้าน ผู้ประกอบการส่งเงินกลับบ้านอย่างไม่เป็นทางการให้ครอบครัวในประเทศไทย โดยผ่านบุคคลเป็นหลักเพราะไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งไม่ได้มีการบันทึกและรวบรวมจำนวนการโอนย้ายเงินอย่างเป็นทางการ ทำให้ระบบการคิดคำนวณเงินรายได้ประชาชาติ ไม่รวมการส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการกลุ่มนี้ ทั้งนี้ จะมีการบันทึกเฉพาะการส่งเงินกลับบ้านผ่านช่องทางที่เป็นทางการระหว่างประเทศเท่านั้นในบัญชีรายได้ประชาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุทธิพร บุญมาก (2556) ที่ระบุว่าแรงงานไทยเชื้อสายมลายูในประเทศมาเลเซียส่งเงินกลับบ้านผ่านช่องทางไม่เป็นทางการผ่านตัวบุคคล และการศึกษาของ Satriawan และ Haris (2004) ที่พบว่า ผู้ย้ายถิ่นจากประเทศอินโดนีเซียส่งเงินกลับบ้านผ่านช่องทางที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

5. ผู้รับเงินส่งกลับบ้านและผู้ตัดสินใจการใช้เงิน ผู้รับเงินส่งกลับบ้านส่วนใหญ่เป็นครอบครัวถือกำเนิดโดยสายโลหิตของผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำมากกว่าสมาชิกในครอบครัวใหม่โดยการสมรส เพราะสมาชิกในครอบครัวใหม่ทั้งสามี-ภรรยา เดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของสุทธิพร บุญมาก (2556) ที่พบว่าแรงงานไทยเชื้อสายมลายูในประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่ทำการส่งเงินกลับบ้านให้กับคู่สมรสและบุตร ที่เป็นสมาชิกในครอบครัวใหม่มากกว่าครอบครัวถือกำเนิด และผู้ประกอบการเป็นผู้ตัดสินใจ หรือเป็นผู้ควบคุมการใช้เงินให้กับครอบครัวในประเทศไทย เนื่องจากเป็นผู้หารายได้หรือเจ้าของเงินส่งกลับบ้านนั้น ทำให้ผู้รับเงินในประเทศไทยใช้เงินตามความประสงค์ของผู้ประกอบการในประเทศมาเลเซียมากกว่าการตัดสินใจด้วยตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุทธิพร บุญมาก (2556) ที่ระบุว่า แรงงานไทยเชื้อสายมลายูในประเทศมาเลเซียเป็นผู้ตัดสินใจในการใช้เงินมากกว่าผู้รับเงินในประเทศไทย

6. การใช้เงินเพื่อการบริโภค ครอบครัวของผู้ประกอบการย้ายถิ่นในประเทศไทย ส่วนใหญ่ใช้เงินส่งกลับบ้านในการซื้อสินค้าบริโภคในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ เงินส่งกลับบ้านให้ครอบครัวช่วยกระตุ้นความต้องการสินค้า เพราะครอบครัว

มีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดการบริโภคสินค้าช่วยยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวในการดำรงชีวิตที่จำเป็น และช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวในประเทศไทยสุขสบายยิ่งขึ้นจากการบริโภคสินค้า ทั้งนี้ ชุมชนในถิ่นต้นทางของครอบครัวก็ได้รับประโยชน์โดยอ้อมจากเงินส่งกลับบ้านนี้เช่นกัน เพราะการบริโภคและบริการนั้นช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Satriawan และ Haris (2004) ที่พบว่าเงินส่งกลับบ้านของผู้ย้ายถิ่นจากประเทศอินโดนีเซียเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญสำหรับผู้ย้ายถิ่นและครอบครัว การส่งเงินกลับบ้านนั้นจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของครอบครัวและบุคคลถึงแม้ว่าเงินส่งกลับบ้านจะถูกใช้ไปในการบริโภคมากกว่าการลงทุน

7. การใช้เงินเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การใช้เงินส่งกลับบ้านเพื่อวัตถุประสงค์ทางสุขภาพและการศึกษาของครอบครัวในประเทศไทยเป็นเรื่องปกติ เนื่องจากเงินส่งกลับบ้านเป็นส่วนหนึ่งในการใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรหลาน และการรักษาพยาบาลของครอบครัวในประเทศไทย ทั้งนี้ มีการนำเงินส่งกลับบ้านส่วนหนึ่งไปซื้อยารักษาโรคและใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรและพี่น้องในครอบครัว เงินส่งกลับบ้านจึงช่วยให้เกิดความมั่นคงภายในครอบครัวและอาจเป็นตัวชี้วัดถึงระดับการศึกษาที่สูงขึ้นของบุตรและพี่น้องในประเทศไทย เงินส่งกลับบ้านจึงเป็นการสร้างความมั่นคงในชีวิตอนาคตของครอบครัว การสนับสนุนการศึกษาเล่าเรียน และการดูแลสุขภาพอนามัย ถือว่าเป็นกิจกรรมการลงทุนเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ถึงแม้ว่าไม่ได้มีผลประโยชน์ต่อพวกเขาทันทีทันใด แต่เป็นการใช้เงินเพื่อส่งเสริมความสามารถของมนุษย์หรือเพื่อการบำรุงรักษามากกว่าการใช้เงินส่งกลับบ้านในความหมายของการลงทุน ภายภาพเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

8. ผลกระทบของการส่งเงินกลับบ้านต่อชุมชน นอกจากการส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการให้กับครอบครัวในประเทศไทยแล้ว ผู้ประกอบการยังบริจาคเงินบริจาคเพื่อช่วยสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน ได้แก่ กิจกรรมทางโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน เช่น ถนน สร้างมัสยิด ปรับปรุงมัสยิด และช่วยสงเคราะห์เด็กกำพร้า ผู้ยากไร้ และผู้คนที่ด้อยโอกาสในชุมชน ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการบางคนไม่ได้ส่งเงินกลับบ้านให้ครอบครัวในประเทศไทย แต่พวกเขาก็ทำชะงักในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

1. การส่งเงินกลับบ้าน การส่งเงินกลับบ้านเป็นการเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ระหว่างผู้ย้ายถิ่นในประเทศปลายทางกับครอบครัวในประเทศต้นทาง ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้และองค์กรชุมชน ควรส่งเสริมผู้ประกอบการย้ายถิ่นให้ส่งเงินกลับบ้านในรูปแบบการทำชะงักเพื่อชุมชนหรือสังคมในประเทศไทยแทนการส่งเงินกลับบ้านให้ครอบครัว เพื่อเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ย้ายถิ่นกับประเทศไทยไม่ให้เกิดตอน ถึงแม้ว่าพวกเขาจะไม่มีสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ในประเทศไทยและไม่ได้ทำการส่งเงินกลับบ้าน

2. วิธีการส่งเงินกลับบ้าน มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 กระทรวงแรงงานและศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรสร้างความตระหนักและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการโอนเงินระหว่างประเทศผ่านระบบธนาคารหรือสถาบันการเงินที่เป็นการส่งเงินกลับบ้านอย่างเป็นทางการก่อนการเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย และเมื่ออยู่ในประเทศมาเลเซีย รวมถึงความรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงวิธีการโอนเงินระหว่างประเทศในประเทศมาเลเซีย ได้แก่ สถานที่ตั้งธนาคาร และสถาบันการเงินที่สามารถโอนเงินกลับประเทศต้นทางในแต่ละเมืองของประเทศมาเลเซีย ข้อมูลและเอกสารที่ใช้ในการเปิดบัญชีหรือโอนเงิน

2.2 กระทรวงแรงงานควรพัฒนาช่องทางทางการส่งเงินกลับบ้านระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศไทยที่เป็นทางการ และมีลักษณะพิเศษให้กับผู้ย้ายถิ่นในประเทศมาเลเซียส่งเงินให้ครอบครัวในประเทศไทย โดยลดค่าธรรมเนียมในการโอนเงิน เพื่อจูงใจให้ผู้ย้ายถิ่นในประเทศมาเลเซียใช้บริการมากขึ้น ซึ่งจะทำให้มีการคิดคำนวณเงินยอดเงินนี้เป็นรายได้ประชาชาติ และสร้างความปลอดภัยในการส่งเงินกลับบ้าน

3. การใช้เงินส่งกลับบ้าน มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 กระทรวงแรงงานควรส่งเสริมการสะสมทุนและเงินออมของครอบครัวผู้ประกอบการเพื่อการบริโภคในอนาคตและเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงมนุษย์ในอนาคตของครอบครัว

3.2 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การชะงักในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนในประเทศไทยอย่างเป็นทางการ เพื่อให้ผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซียทำการ

ชะกาดตามหลักศาสนาอิสลามในชุมชนจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ การบริจาคให้มีสยิด เด็กกำพร้า คนยากจน คนชรา เป็นต้น

3.3 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรส่งเสริมการเงินออมในธนาคารไทย และการลงทุนในประเทศไทยให้แก่ผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย เพื่อการบริโภคในอนาคต และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศไทย

คำขอบคุณ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องการส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการย้ายถิ่น: กรณีศึกษาร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยทักษิณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

บรรณานุกรม

คำนวน นวลสนอง, นิสากร กล้าณรงค์ และ มูห์หมัด สาละบิง. (2552). พัฒนาการและแนวโน้มการย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนใต้ของไทย เข้าไปในประเทศมาเลเซีย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 3(2), 77-97.

ชิตชนก ราฮิมมูลา. (2551). แนวทางการจัดสวัสดิการ การกำหนดค่าธรรมเนียมที่มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจให้แรงงานร้านอาหารไทยผันเข้าสู่ระบบการจ้างแรงงานต่างด้าวของมาเลเซียอย่างถูกกฎหมาย. ใน *รายงานการประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัย ประจำปี 2551*. ปัตตานี: โรงแรม ซี เอส ปัตตานี.

พรพันธุ์ เขมคุณาศัย และ ศุภรัตน์ พิณสุวรรณ. (2552). “ผู้หญิง” มาลายูมุสลิมชายแดนใต้: แรงงานรับจ้างนอกระบบในประเทศมาเลเซีย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 3(2), 122-140.

สุทธิพร บุญมาก. (2555ก). ความเคลื่อนไหวของอัตลักษณ์บนเส้นเขตแดน: แรงงานมาลายูปัตตานีข้ามแดนไทย-มาเลเซีย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 29(3), 81-106.

สุทธิพร บุญมาก. (2555ข). *เครือข่ายผู้ประกอบการย้ายถิ่น: กรณีศึกษาร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย [รายงานวิจัย]*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สุทธิพร บุญมาก. (2556). การส่งเงินกลับบ้าน: แรงงานไทยเชื้อสายมลายูในประเทศมาเลเซีย. *วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 26(1), 74-93.

Klanarong, N. (2003). *Female international labour migration from southern Thailand* (PhD. thesis, University of Adelaide).

Light, I., & Bonacich, E. (1988). *Immigrant entrepreneurs: Koreans in Los Angeles, 1965-1982*. California: University of California Press.

Light, I., Sabagh, G., Bozorgmehr, M., & Der-Martirosian, C. (1994). Beyond the Ethnic Enclave Economy. *Social Problems*, 41(1), 65-80.

Massey, D., Arango, J., Hugo, G., Kuoauoci, A., & Pellegrino, A. (1998). *Worlds in motion: Understanding international migration at the end of the millennium*. New York: Oxford University Press.

Page, B. (2009). “Remittances”, In Thrift, N., Kitchin, R. (Eds.), *International Encyclopedia of Human Geography*, (329-334). Amsterdam: Elsevier.

Pawanchik, A. (2008). *Makan: Introduction to modern malaysian food*. Selangor: Kumpulan Karangkrif.

Rahman, M., & Kwen Fee, L. (2012). Towards sociology of migrant remittances in asia: Conceptual and methodological challenges. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 38(4), 37-41.

Sukamdi, E. S., & Haris, A. (2004). Impact of remittances on the Indonesian Economy. In A. Aris & E. N. Arifin. (eds.), *International migration in southeast asia*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

Tsai, P., & Tsay, C. (2004). “Foreign direct investment and international labour migration in economic development: Indonesia, Malaysia, Philippines and Thailand”, In A. Aris & E. N. Arifin (eds.), *International migration in Southeast Asia*, (pp.94-136). Singapore: ISEAS Publication.

Verdaguer, M.E. (2009). *Class, Ethnicity, Gender and Latino Entrepreneurship*. Oxon: Routledge.



ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญมาก สำเร็จการศึกษา ศศ.บ. (การพัฒนาชุมชน) เกียรตินิยม อันดับ 2 จาก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศศ.ม. (พัฒนาสังคม) เกียรตินิยม จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และ Ph.D. (Social Change and Development) Centre for Asia Social Transformation Studies, Faculty of Arts, University of Wollongong, Australia ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำ สาขาสังคมศาสตร์ หลักสูตรการบริหารและพัฒนาสังคม และดำรงตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการและการวางแผน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มีความชำนาญในประเด็นการย้ายถิ่นกับการพัฒนาแรงงานข้ามชาติ และผู้ประกอบการย้ายถิ่น โดยมีผลงานทางวิชาการ ประเภทงานวิจัยและบทความวิจัยเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของคนไทยเชื้อสายมลายูจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ในประเทศมาเลเซียจำนวนมาก เช่น การบริหารจัดการเงินส่งกลับบ้าน ของครอบครัวแรงงานไทยเชื้อสายมลายูที่ทำงานในประเทศมาเลเซีย การส่งเงินกลับบ้านของผู้ประกอบการร้านอาหาร ต้มยำในประเทศมาเลเซียสู่ประเทศไทย ผู้ประกอบการย้ายถิ่น: ร้านอาหารต้มยำในประเทศมาเลเซีย และเครือข่ายการย้ายถิ่นของแรงงานคนไทยเชื้อสายมลายูในร้านต้มยำประเทศมาเลเซีย เป็นต้น